

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення рівних прав та можливостей громадян із представництва у наглядових радах та органах правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків та справедливого формування і ефективної діяльності таких наглядових рад із врахуванням національних інтересів України», реєстр. № 3193-1 від 17.03.2020, внесеного народними депутатами України Деркачем А. Л. та Дубінським О. А.

2. Завдання законопроекту

Метою законопроекту є удосконалення діючого законодавства для створення сприятливих умов для забезпечення рівних прав та можливостей для представників обох статей у роботі наглядових рад та органах правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків, справедливого формування і ефективної діяльності таких наглядових рад із врахуванням національних інтересів України.

Законопроектом передбачається внести зміни до законів України «Про управління об'єктами державної власності», «Про акціонерні товариства» та «Про банки і банківську діяльність», «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», відповідно до яких:

-членами наглядових рад та органів правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків можуть бути виключно громадяни України;

-розширюється перелік вимог незалежності щодо претендентів до складу таких наглядової ради, зокрема, щодо неможливості бути незалежним членом особам, які входять або протягом останніх п'яти років входили до керівних органів громадського об'єднання або є уповноваженими представниками громадських об'єднань;

-обмежується розмір винагород членів таких наглядових рад п'ятдесятьма прожитковими мінімумами, встановленими для працездатних осіб на 1 січня відповідного року;

-вилучається норма щодо віднесення витрат на оплату роботи членів таких наглядової ради за рахунок суб'єкта господарювання;

-встановлюється норма, що члени наглядової ради державного унітарного підприємства та господарського товариства мають право на оплату своєї діяльності та компенсацію витрат, пов'язаних з виконанням своїх функцій, що здійснюється виключно Кабінетом Міністрів України;

-кількість представників однієї статі, що відбираються та призначаються на посади членів наглядової ради державного або комунального унітарного підприємства, товариства або банків, визначається Кабінетом Міністрів України.

Сертифікат 20B4E4ED0D30998C0400000044CB29004B416D00
Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Дійсний з 22.12.2018 0:00:00 по 22.12.2020 0:00:00

24020-03-5/13500 від 06.05.2020

підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, повинна становити не менше 40 відсотків загального складу наглядової ради, а на приватні компанії покладається обов'язок самостійно встановлювати такі квоти.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація положень законопроекту може призвести до додаткових витрат з державного бюджету на виплати членам наглядових рад державних унітарних підприємств та господарських товариств. Проте головним розробником не надано фінансово-економічного обґрунтування до законопроекту щодо внесення запропонованих змін (включаючи відповідні розрахунки), які вимагаються відповідно до норм частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України, а також прогнозних результатів їх реалізації та визначення критеріїв, за якими оцінюватиметься ефективність цього впровадження, що унеможливорює здійснення аналізу бюджетного впливу.

При цьому норма законопроекту щодо права членів наглядових рад на оплату своєї діяльності та компенсацію витрат, пов'язаних з виконанням своїх функцій, що здійснюється виключно Кабінетом Міністрів України, не містять механізму реалізації, що призведе до неможливості їх практичного застосування.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Реалізація положень законопроекту може вплинути на показники Державного бюджету України, проте оцінити вплив законопроекту на показники бюджету неможливо через відсутність необхідних для розрахунку даних.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація положень законопроекту може потребувати у поточному бюджетному періоді додаткових видатків з державного бюджету. Проте відсутні фінансово-економічні обґрунтування до законопроекту.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Згідно з частиною першою статті 27 Бюджетного кодексу України до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки). Якщо такі зміни показників бюджету передбачають зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету, до законопроекту подаються пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Розробником законопроекту відповідні пропозиції не надані.

Також відповідно до частини третьої статті 27 зазначеного Кодексу, Закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і

приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду.

Водночас згідно з пунктом 1 розділу II законопроекту передбачено, що його норми набирають чинності з дня, наступного за днем опублікування відповідного закону.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект потребує доопрацювання в частині визначення розміру обов'язковості представництва професіоналів кожної статі від загального складу наглядових рад з врахуванням наявності відповідних фахівців у окремих галузях економіки, забезпечення ефективності організаційно-управлінських процесів та найкращих практик корпоративного управління.

Крім того, прикінцевими та перехідними положеннями законопроекту передбачено, що у наглядовій раді державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, державного банку, яка утворена до набрання чинності цим Законом, під час вивільнення посад членів наглядової ради протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом представництво однієї статі у наглядовій раді такого підприємства (товариства), банку забезпечується у розмірі, не менше 20 відсотків від загального складу наглядової ради.

Підтримуючи ідею гендерної рівності та повноцінної участі жінок та чоловіків у суспільному, економічному та політичному житті, залишається не зрозумілим чому саме гендерний дисбаланс вирівнюється лише за рахунок збільшення представництва жінок у складі наглядових рад державних підприємств та державних банків. При цьому наглядові ради будуть встановлювати лише мінімальну кількість представників однієї статі у колегіальних органах управління зазначених суб'єктів, що не призведе до досягнення цілей законопроекту.

Також слід зазначити, що, як правило, контракти з членами наглядових рад укладаються на 3 річний термін, що необхідно врахувати в прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту.

При цьому пропозиції, викладені в прикінцевих положеннях щодо забезпечення під час вивільнення посад членів наглядової ради протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом представництва однієї статі у наглядовій раді такого підприємства (товариства), банку у розмірі, не менше 20 відсотків від загального складу наглядової ради, можуть призвести до тимчасової недієздатності таких наглядових рад та не прийняття ними важливих рішень зокрема, щодо затвердження проектів рішень загальних зборів, в тому числі про розподіл прибутку, затвердження бюджетів, бізнес-планів, призначення і звільнення керівників та членів колегіальних органів управління, та ін., що вплине на дохідну частину бюджету.

Ураховуючи зазначене, законопроект потребує доопрацювання, а також доповнення фінансово-економічними розрахунками та обґрунтуваннями щодо запровадження норми про обов'язковість представництва професіоналів кожної статі не менше 40 відсотків від загального складу наглядової ради.

Також законопроектом передбачається внесення змін до низки законів України, згідно з якими передбачено обмежити рівень щомісячної загальної суми винагороди, заохочувальних та компенсаційних виплат членам наглядової (спостережної) ради шляхом визначення її максимального розміру – до 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року.

На сьогодні постановою Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 668 (далі – постанова № 668) визначаються умови оплати послуг і компенсації витрат членам наглядових рад державних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких понад 50% акцій (часток) належать державі (далі – члени наглядових рад). Так, член наглядової ради має право на оплату своїх послуг у вигляді річної та додаткової винагород і на компенсацію витрат, пов'язаних із виконанням ним своїх функцій, на умовах, визначених у цивільно-правовому договорі, що затверджуються загальними зборами товариства, суб'єктом управління об'єктами державної власності, до сфери управління якого воно належить.

Водночас постановою передбачені обмеження, зокрема річна винагорода не може перевищувати розміру винагороди членів наглядових рад підприємства, товариства, визначеного у додатку до постанови, при цьому максимально допустимий розмір базової місячної винагороди оплати послуг члена наглядової ради розраховується у кратності до середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності за квартал у середньому по економіці, що передуює кварталу розрахунку, за опублікованими статистичними даними Держстату.

Разом з тим головним розробником не надано фінансово-економічного обґрунтування до законопроекту щодо внесення запропонованих змін (включаючи відповідні розрахунки), які вимагаються відповідно до норм частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України і частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України, а також прогнозних результатів їх реалізації та визначення критеріїв, за якими оцінюватиметься ефективність цього впровадження.

Крім того зазначаємо, що одним з пріоритетних завдань Міністерства фінансів є реформування державного банківського сектору. Ураховуючи специфічну діяльність банківського сектору, вкрай важливим є питання встановлення оплати праці членів наглядових рад державного банківського сектору на ринкових та конкурентних умовах. На сьогодні склад наглядових рад банків державного сектору економіки сформовано відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення

функціонування фінансового сектору в Україні» та Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Зважаючи на те, що з членами наглядових рад банків державного сектору, серед яких, зокрема, є іноземні громадяни, вже укладено контракти та визначено розмір винагороди, який на сьогодні перевищує запропоновані законопроектом обмеження, впровадження передбачених законопроектом норм несе репутаційні ризики держави.

З огляду на викладене, вважаємо, що запропоновані зміни потребують доопрацювання з метою врахування зазначених ризиків та взятих державою зобов'язань.

Ураховуючи вищевикладене, проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення рівних прав та можливостей громадян із представництва у наглядових радах та органах правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків та справедливого формування і ефективної діяльності таких наглядових рад із врахуванням національних інтересів України» (реєстр. № 3193-1 від 17.03.2020) Міністерством фінансів України у запропонованій редакції не підтримується.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Василь ШКУРАКОВ